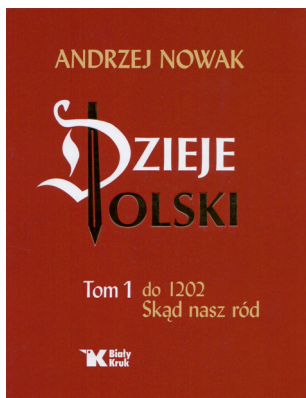

HISTORIA ZACHĘCA NAS DO NIEUSTANNEJ WALKI - O NIEPODLEGŁOŚĆ

Leszek Sosnowski: Rozbiory różnych krajów nie są, jak wiadomo, tylko polskim „wynałazkiem”. [...] Dotykały też innych. [...] Rozbiorów doznała cała Europa Środkowo-Wschodnia po 1945 r. - na rzecz Związku Sowieckiego. [...] Pytanie zatem: czy wyciągamy lekcje z historii, bo ona przecież się powtarza, choć w innych warunkach?

Prof. Andrzej Nowak: Choć nie każdy kraj jest położony pomiędzy Rosją a Niemcami, o tym też nie można zapominać. Pytasz, czy wyciągamy lekcje z historii? Oczywiście powinniśmy wyciągać, dlatego też piszę „Dzieje Polski”, aby na ich przykładzie łatwiej było nam zrozumieć i nasze korzenie, i naszą terażniejszość.

L.S.: A więc historia i terażniejszość - jak nowy przedmiot oraz nowy do niego podręcznik [Wojciecha Roszkowskiego], o który toczy się straszny bój z tymi, którym na rękę jest niewyciąganie żadnych wniosków z naszych najnowszych dziejów.

A.N.: To niestety jest postawa, która też się powtarza. Tutaj wróć do dwóch przykładów, w

których najwyraźniej widać, jak historia przeszkadza tym, którzy chcą rządzić ludźmi jak bezmyślnym stadem. Przykład pierwszy to historia jeszcze z III wieku przed narodzeniem Chrystusa. Chodzi o rozkaz pierwszego cesarza zjednoczonych (poprzez podbój) Chin, Qin Shi Huanga, rozkaz spalenia wszystkich

książek historycznych w jego państwie. Jaki był cel tej operacji? Trzeba było zebrać i zlikwidować wszystkie książki mówiące cokolwiek o przeszłości, żeby nie dało się porównać aktualnego panowania z niczym poprzednim. Bo przecież możemy porównywać terażniejszość tylko z historią - przyszłości nie znamy, więc przeszłość jest jedynym obszarem porównania do tego, jak oceniamy naszą rzeczywistość. Możemy ją oceniać dobrze albo źle, możemy powiedzieć: „jest dużo lepiej niż było” albo możemy powiedzieć: „jest dużo gorzej niż było”, możemy wyciągać w związku z tym jakieś wnioski. Natomiast jeżeli nie mamy dostępu do wiedzy o przeszłości, to ci, którzy rządzą nami tu i teraz, mogą z nami zrobić wszystko. Mogą nam codziennie mówić: „żyjecie w najlepszym ze światów, nie było lepszych rządów, nie ma i nie będzie. To są jedynie dobre rządy i z niczym tego nie da się porównać”.

Drugi przykład, znacznie nam bliższy, to ojciec założyciel liberalizmu europejskiego - Thomas Hobbes, żyjący w latach 1588-1679. Twierdził on, że największym zagrożeniem dla stabilności władzy jest właśnie nauczanie historii. Tak historii starożytnej, jak i w ogóle historii, bo pojawiają się w niej ciągle przykłady jakiejś walki o wolność. A to jest ryzykowne, to destabilizuje władzę. Można przecież w historii przeczytać o jakimś Brutusie, który zabił Cezara, czy też może o tym, że są tacy, którzy uważają, iż aktualny system rządzenia nie jest najlepszy i może warto by go zmienić.

Hobbes zmierza w gruncie rzeczy do tego samego, do czego zmierzał żółty cesarz, tzn. nie uczyć historii, bo historia destabilizuje władzę absolutną, a władza absolutna jest najważniejsza dla porządku. I to jest także maksyma dzisiejszych dyktatorów rzeczywistości - oni nie chcą, żeby ludzie cokolwiek wiedzieli poza tym, co im podaje telefon komórkowy do wierzenia w każdej chwili, w każdej sprawie. To jest, myślę, szczególnie niebezpieczne, i dlatego właśnie sposobem obrony przed manipulacją jest wiedza - wiedza, którą mamy w głowie, nie w komórce, nie

w komputerze, tylko w głowie. Wiedza, którą przyswoimy z uczciwych źródeł, przemyślimy. Wiedza o przeszłości jest bardzo ważną częścią tej wiedzy ogólnej, bez której jesteśmy bezradni wobec manipulacji współczesnych dyktatorów. Bez tej wiedzy faktycznie czekają nas kolejne rozbiory.

WPIS, nr 12 (158) 2023, s.17

SKĄD NASZ RÓD

Dziedzicem Leszka III był gnuśny jego syn - Popiel. Jego z kolei syn, Popiel II, był już tym Popielem najgorszym, o którego haniebnej śmierci od myszy pisał „Gall” Anonim. Znow - brak władzy centralnej, chaos wojny domowej. I znow przebudzenie Polaków do wyboru wodza, naczelnika, który ratuje niepodległość, ocala kraj przed ostatecznym upadkiem. „Kiedy najprzedniejsi z możliwych spostrzegli, że kraj polski bardziej jest znękany i zniszczony niezgodą domową niż wojną z wrogiem, zwołali powtórny zjazd

do Kruszwicy, aby wybrać księcia”. Wybrali na nim Piasta, mieszczanina kruszwickiego, człowieka zacnego. Do niego trafili wcześniej dwaj goście-pielgrzymi, odrzuceni na dworze królewskim - i pobłogosławili Piastowi i Rzepiszę. Jan i Paweł - tak brzmiały te dwa imiona, które gościom domu Piasta nadał Długosz, czyniąc z nich patronów narodzin

polskiej historii. Jakiegoż ten patronat nabrał znaczenia (może nawet niedostrzeżonego od razu) ponad tysiąc lat później - 16 października 1978 r. .... Pięćset lat po zapisaniu w *Rocznikach czyli kronikach sławnego Królestwa Polskiego* tych dwóch imion, wybierz je: Jan Paweł II, nowy patron polskich dziejów.

Andrzej Nowak, *Dzieje Polski*, tom 1, s.58

Miedzioryt Piasta z XVII wieku z Wikipedii